

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

دفترچه سؤال

تسلط بر نیم سال اول

جمعه

۱۴۰۳/۰۹/۲۳

ماز

گروه آزمایشی علوم تجربی - پایه یازدهم
آزمون های شبیه ساز امتحانات نهایی ماز - مرحله ۳

مدت پاسخگویی: ۱۴۰ دقیقه

تعداد صفحه: ۹

ردیف	درس	تعداد صفحه	زمان پاسخگویی
۱	فارسی	۳	۳۰ دقیقه
۲	عربی، زبان قرآن	۲	۳۰ دقیقه
۳	ریاضی	۲	۴۰ دقیقه
۴	زیست شناسی	۲	۴۰ دقیقه

برای شباهت حداکثری به امتحانات نهایی، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های تشریحی ماز، کاملاً یکسان با استاندارد امتحانات نهایی در نظر گرفته می شود.

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.

به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هر گونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

دروس اختصاصی

زیست‌شناسی ۲

فصل ۱، فصل ۲ و ۳
صفحه ۱ تا ۵۲

ریاضی ۲

فصل‌های ۱ و ۲ و فصل ۳
(تا انتهای توابع رادیکالی)
صفحه ۱ تا ۵۳

دروس عمومی

عربی ۲

درس‌های ۱ و ۲
و متن درس ۳
صفحه ۱ تا ۳۷

فارسی ۲

فصل‌های ۱ و ۲ و فصل ۳
(تا انتهای گنج حکمت)
صفحه ۱۱ تا ۵۶

استراتژی و هدف‌گذاری در آزمون‌های شبیه‌ساز نهایی ماز

اهداف کوتاه مدت:

- رسیدن به بودجه‌بندی آزمون بعد
- یادگیری تشریحی خواندن و تشریحی نوشتن

اهداف میان مدت:

- پیشروی و تسلط بر ۵۰ درصد مباحث نیمسال اول تا آذرماه
- پیشروی و تسلط کامل بر نیمسال اول تا بهمن ماه
- پیشروی و تسلط بر ۵۰ درصد مباحث نیمسال دوم تا ایام نوروز
- پیشروی و تسلط کامل بر نیمسال دوم در اردیبهشت ماه
- تجربه شبیه‌ساز کامل امتحان نهایی در روز قبل از هر امتحان خردادماه

اهداف بلندمدت:

- تبدیل به یک دانش‌آموز حرفه‌ای در امتحان تشریحی و ۲۰ گرفتن
- تسلط بر نحوه تشریحی نوشتن در حد یک مصحح آموزش و پرورش
- تمام اشتباهات احتمالی در امتحان نهایی رو قبل از امتحان نهایی تجربه کنید.

به نام خدا

ساعت شروع		رشته: رشته‌های شاخه نظری	تعداد صفحه: ۳	فارسی ۲	آزمون شبیه‌ساز نهایی درس:
مدت زمان: ۳۰ دقیقه		نام و نام خانوادگی:	۱۴۰۳/۰۹/۲۳	تاریخ آزمون:	دوره دوم متوسطه - یازدهم
گروه آموزشی ماز			آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		
ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره			
	قلمرو زبانی (۷ نمره)				
۱	در کدام گزینه معنی یک واژه نادرست است؟ صحیح آن را بنویسید. الف) حمیت: غیرت / دوال: چرم و پوست ب) وزر: گناه / خرگه: خیمه بزرگ ج) افراط: زیاده‌روی / شایق: آرزومند د) جهد: کوشش / زنبورک: تفنگ جنگی	۰.۵			
۲	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) تا این عارضه افتاده بود بونصر نامه‌های رسیده را می‌فرستاد فرود سرای. ب) چندین درخت نامور که خدای عز و جل آفریده است و برومند، هیچ یک را آزاد نخوانده‌اند.	۰.۵			
۳	در هر کدام از موارد زیر یک نادرستی املائی دیده می‌شود. صحیح آن را بنویسید. الف) سرسپردگی و خودفروختگی چند تن از دشمنان خانگی سبب شد دروازه بخش‌هایی از قفقاز به روی دشمن باز شود. ب) اختلاف سلیقه‌ها به حدی بالا می‌گرفت که بعضی‌ها ترجیه می‌دادند در برنامه‌های عمومی مشارکت نداشته باشند.	۱			
۴	در گروه‌های اسمی زیر دو نادرستی املائی وجود دارد. صحیح آنها را بنویسید. «اهتزاز و برافراشتن / افسارگسیخته / نهیب و صغیر / هزاهز و قریو / محمل و مهد / گام‌ها و ختوات»	۱			
۵	رابطه معنایی واژه‌های مشخص شده در هر عبارت را بنویسید. الف) تیر و کمان با همه زبان‌هایش، دست کم برای تاریخ انسان، کم‌ضررتر از توپ و تفنگ است. ب) بونصر را بگو که امروز درستم و در این دو سه روز بار داده آید و علت و تب تمامی زایل شد.	۱			
۶	با توجه به عبارات زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. ۱) پس از نماز کس فرستاد و قاضی بوالحسن و پسرش را بخواند و بیامدند. بونصر، پیغام امیر به قاضی رسانید. ۲) حکومت ولایات به جان هم افتاده، کشور را میدان تاخت‌وتاز کرده‌اند؛ اما در این فاصله، اروپا قدم‌های بزرگی برای پیشرفت برداشته است. ۳) در امتداد نگاه متفکرش، افق‌های روشن تدبیر ملک و رعیت پروری را می‌خواند. الف) در عبارت نخست، کدام واژه شاخص است؟ ب) در عبارت دوم یک «وابسته پیشین» بیابید و نوع آن را بنویسید. ج) زمان دقیق فعل عبارت سوم را بنویسید.	۱.۵			
۷	با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «گو یا رب از این گزاف‌کاری گرچه ز شراب عشق مستم الف) بیت اول چند جمله دارد؟ ب) نقش دستوری ضمیر متصل در بیت دوم چیست؟ توفیق دهم به رستگاری عاشق‌تر از این کنم که هستم»	۱			
۸	نقش دستوری واژه مشخص شده در بیت «سحر دیدم درخت ارغوانی / کشیده سر به بام خسته‌جانی» با نقش دستوری کدام واژه در بیت زیر یکسان است؟ «برداشته دل ز کار او بخت درماند پدر به کار او سخت»	۰.۵			

به نام خدا

ساعت شروع	رشته‌های شاخه نظری	رشته:	تعداد صفحه: ۳	فارسی ۲	آزمون شبیه‌ساز نهایی درس:
مدت زمان: ۳۰ دقیقه	نام و نام خانوادگی:	۱۴۰۳/۰۹/۲۳	تاریخ آزمون:	دوره دوم متوسطه - یازدهم	

گروه آموزشی ماز

آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی

ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره												
	قلمرو ادبی (۵ نمره)													
۹	با توجه به آرایه‌های داخل کمانک، هر کدام از ابیات زیر فاقد کدام آرایه‌اند؟ الف) می‌گفت گرفته حلقه در بر / کامروز منم چو حلقه بر در (جناس همسان / استعاره / تشبیه) ب) از این سد روان در دیده شاه / ز هر موجی هزاران نیش می‌رفت (استعاره / تناقض / ایهام)	۱												
۱۰	در هر یک از موارد مشخص شده زیر، کدام آرایه ادبی دیده می‌شود؟ الف) عباس میرزا پیشاپیش سپاه سوار بر اسبی کوه‌پیکر و چابک دل از ناظران می‌برد. ب) زری که سلطان محمود به غزو از بتخانه‌ها به شمشیر بیاورده باشد و بتان شکسته و پاره کرده.	۱												
۱۱	برای هر یک از ابیات زیر، آرایه‌هایی از ستون «ب» انتخاب کنید و بنویسید. (در ستون ب یک مورد اضافی است.)	۱												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>الف</th> <th>ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) کمال عقل آن باشد در این راه / که گوید نیستم از هیچ آگاه</td> <td>۱- تضاد</td> </tr> <tr> <td>ب) نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست / چو چنگش رگ و استخوان ماند و پوست</td> <td>۲- حس آمیزی</td> </tr> <tr> <td>ج) ز مستی بر سر هر قطعه زین خاک / خدا داند چه افسرها که رفته</td> <td>۳- تشبیه</td> </tr> <tr> <td>د) گرچه ز شراب عشق مستم / عاشق‌تر از این کنم که هستم</td> <td>۴- تناقض</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۵- مجاز</td> </tr> </tbody> </table>	الف	ب	الف) کمال عقل آن باشد در این راه / که گوید نیستم از هیچ آگاه	۱- تضاد	ب) نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست / چو چنگش رگ و استخوان ماند و پوست	۲- حس آمیزی	ج) ز مستی بر سر هر قطعه زین خاک / خدا داند چه افسرها که رفته	۳- تشبیه	د) گرچه ز شراب عشق مستم / عاشق‌تر از این کنم که هستم	۴- تناقض		۵- مجاز	
الف	ب													
الف) کمال عقل آن باشد در این راه / که گوید نیستم از هیچ آگاه	۱- تضاد													
ب) نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست / چو چنگش رگ و استخوان ماند و پوست	۲- حس آمیزی													
ج) ز مستی بر سر هر قطعه زین خاک / خدا داند چه افسرها که رفته	۳- تشبیه													
د) گرچه ز شراب عشق مستم / عاشق‌تر از این کنم که هستم	۴- تناقض													
	۵- مجاز													
۱۲	به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. ۱) نویسنده کتاب «زندان موصل» کیست؟ ۲) درستی و نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. الف) نوع ادبی کتاب «عباس میرزا» آغازگری تنها نوشته مجید واعظی ادبیات پایداری است. (درست / نادرست) ب) همه کتاب‌های «تاریخ بیهقی»، «بهارستان» و «تحفة الاحرار» به نثر نوشته شده است. (درست / نادرست)	۱												
۱۳	به سؤالات زیر پاسخ دهید. ۱) مصرعی از شعر «زاغ و کبک» بنویسید که تکمیل‌کننده «عاقبت از خامی خود سوخته» باشد. ۲) در بیت زیر برخی واژه‌ها جابه‌جا شده‌اند. آن‌ها را در جای خود قرار دهید. «کبکی نادره به جمال تمام / روضه آن شاهد فیروزه فام»	۱												
	قلمرو فکری (۸ نمره)													
۱۴	برای هر یک از ابیات زیر، مفهوم مناسبی از ستون «ب» انتخاب کنید و بنویسید. (در ستون ب یک مورد اضافی است.)	۱.۵												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>الف</th> <th>ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) رزق هر چند بی‌گمان برسد / شرط عقل است جستن از درها</td> <td>۱- شجاعت</td> </tr> <tr> <td>ب) بدان شمشیر تیز عافیت‌سوز / در آن انبوه کار مرگ می‌کرد</td> <td>۲- قناعت</td> </tr> <tr> <td>ج) از عمر من آنچه هست بر جای / بستان و به عمر لیلی افزای</td> <td>۳- تلاش برای کسب روزی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴- فداکاری</td> </tr> </tbody> </table>	الف	ب	الف) رزق هر چند بی‌گمان برسد / شرط عقل است جستن از درها	۱- شجاعت	ب) بدان شمشیر تیز عافیت‌سوز / در آن انبوه کار مرگ می‌کرد	۲- قناعت	ج) از عمر من آنچه هست بر جای / بستان و به عمر لیلی افزای	۳- تلاش برای کسب روزی		۴- فداکاری			
الف	ب													
الف) رزق هر چند بی‌گمان برسد / شرط عقل است جستن از درها	۱- شجاعت													
ب) بدان شمشیر تیز عافیت‌سوز / در آن انبوه کار مرگ می‌کرد	۲- قناعت													
ج) از عمر من آنچه هست بر جای / بستان و به عمر لیلی افزای	۳- تلاش برای کسب روزی													
	۴- فداکاری													

به نام خدا

ساعت شروع	رشته:	تعداد صفحه: ۳	فارسی ۲
مدت زمان: ۳۰ دقیقه	نام و نام خانوادگی:	۱۴۰۳/۰۹/۲۳	دوره دوم متوسطه - یازدهم
گروه آموزشی ماز		آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی	
ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره	
۱۵	مقصود نویسنده از قسمت مشخص شده چیست؟ «جنگ با افکار پوسیده دشوارتر از جنگ رودرروی جبهه‌هاست. لازمه حضور و مبارزه در هر دو جبهه عشق است. با این تفاوت که در جبهه بیرون، شجاعت کارسازتر است و در این یک، درایت»	۱	
۱۶	بیت زیر کدام ویژگی را می‌ستاید؟ «چون شیر به خود سپه‌شکن باش فرزند خصال خویشان باش»	۰.۵	
۱۷	هر یک از ابیات زیر بیانگر کدام ویژگی اخلاقی است؟ الف) بر قدم او قدمی می‌کشید ب) یقین مرد را دیده بیننده کرد وز قلم او رقمی می‌کشید شد و تکیه بر آفریننده کرد	۱	
۱۸	ابیات و عبارات زیر را به نثر ساده و روان برگردانید. الف) گفتند به اتفاق یکسر ب) فرومی‌ریخت گردی زعفران‌رنگ پ) بگیر ای جوان دست درویش پیر چ) محجوب گشت از مردمان (۰/۲۵) د) فکر حمله روس بختک‌وار روی دربار چنبره زده بود. (۰/۵) ه) دشمن با بار خفتی بر دوش وامانده ماندن و رفتن شده بود. (۰/۵) و) تا خویشان را ضیعتکی حلال خردند و فراخ‌تر بتوانند زیست. (۰/۷۵)	۴	
	موفق باشید	۲۰	

به نام خدا

ساعت شروع:	رشته:	تعداد صفحه:	فارسی ۲	آزمون شبیه‌ساز نهایی درس:
مدت زمان:	تاریخ آزمون:	دوره دوم متوسطه - یازدهم	۲	نام و نام خانوادگی:
۳۰ دقیقه	۱۴۰۳/۰۹/۲۳			
نمره	پاسخبرگ			ردیف
پاسخ‌های خود را در محل‌های تعیین شده به صورت دقیق، خوش خط و مرتب وارد کنید.				

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۰.۵	۱
۰.۵ (ب)	۲
۱ (ب)	۳
۱	۴
۱ (ب)	۵
۱.۵ (ج) (ب)	۶
۱ (ب)	۷
۰.۵	۸

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱ (ب)	۹
۱ (ب)	۱۰
۱ (د) (ج) (ب)	۱۱
۱ (ب)	۱۲

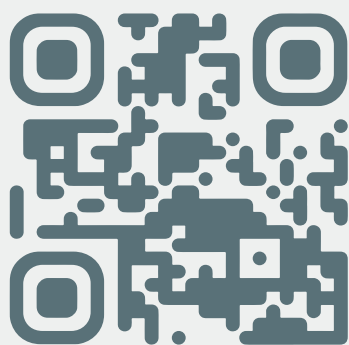

به نام خدا

ساعت شروع:	رشته های شاخه نظری	رشته:	تعداد صفحه: ۲	فارسی ۲	آزمون شبیه ساز نهایی درس:
مدت زمان: ۳۰ دقیقه	۱۴۰۳/۰۹/۲۳	تاریخ آزمون:	دوره دوم متوسطه - یازدهم		نام و نام خانوادگی:
نمره	پاسخبرگ				ردیف
پاسخ های خود را در محل های تعیین شده به صورت دقیق، خوش خط و مرتب وارد کنید.					

قلمرو فکری (۸ نمره)

۱	(۱) (۲)	۱۳
۱.۵	(الف) (ب) (ج)	۱۴
۱	۱۵
۰.۵	۱۶
۱	(الف) (ب)	۱۷
۴	(الف) (ب) (پ) (ج) (د) (ه) (و)	۱۸
۲۰	موفق باشید	

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

دفترچه پاسخ

تسلط بر نیم سال اول

جمعه

۱۴۰۳/۰۹/۲۳

ماز

گروه آزمایشی علوم تجربی - پایه یازدهم
آزمون های شبیه ساز امتحانات نهایی ماز - مرحله ۳

ویراستاری	مسئول درس	درس
علیرضا جعفری	حسن وسگری - فاطمه عباسی	فارسی
مریم آقاییاری - کیارش پورمهدی	هاله کریمی - محمدعلی تابانفر	عربی، زبان قرآن
حمیدرضا ولی پور - نرجس تیمناک احسان بهروزپور	محدثه شیخعلی - سیدجواد نظری	ریاضی
شهیده رستمی - رضا خازن احسان بهروزپور	مهدی جمالی	زیست شناسی

برای شباهت حداکثری به امتحانات نهایی، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های تشریحی ماز، کاملاً یکسان با استاندارد امتحانات نهایی در نظر گرفته می شود.

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.

به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

راهنمای پاسخنامه برای بچه‌های مازی!

مصصح شو:

پاسخ دقیق سؤال این‌جا میاد و اسمش روشه: «مصصح شو»، می‌خواد شما رو به یه مصصح حرفه‌ای و دقیق تبدیل کنه که بدونین موقع ارزیابی جواب‌هاتون باید حواستون به چی باشه تا توی آزمون‌های بعدی دقیق‌تر عمل کنین. اگه جواب یه سؤال رو بشه به شکل‌های مختلف بیان کرد، اون هم، این‌جا بهتون گفتیم.

بررسی دقیق‌تر:

اگه پاسخ کوتاه به سؤال کافی نباشه تا ببینین چطوری باید به جواب برسین، توی این بخش با بررسی دقیق‌تر جواب، سؤال رو براتون توضیح دادیم.

نقشه نهایی:

امتحان نهایی قوانین و قواعد خاص خودش رو داره؛ شما باید بدونین تیپ‌های رایج سؤال‌های امتحان نهایی چیه و باید چطوری بهش جواب بدین. این کادر، مشاوره حرفه‌ای ماست به شما تا فوت و فن‌های امتحان نهایی رو یاد بگیرین.

۲۰ شو:

توی «۲۰ شو»، مبحث هر سؤال رو براتون مرور یا جمع‌بندی کردیم؛ «۲۰ شو» و درسنامه‌هاش دقیقاً فاصله بین نمره خوب و نمره ۲۰ رو براتون پر می‌کنه.

نکته طلایی:

با وجود «۲۰ شو»، که کلی درسنامه مفصل داره، باز هم اگه نکته مهم و مفیدی بود، توی این کادر براتون آوردیم.

راهنمای تصحیح آزمون شبیه‌ساز نهایی درس:		فارسی ۲	رشته:	رشته‌های شاخه نظری
دوره دوم متوسطه - یازدهم		تاریخ آزمون:	ساعت شروع:	مدت زمان: ۳۰ دقیقه
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		گروه آموزشی ماز		
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره		
۱	<p>مصحح شو:</p> <p>د: زنبورک: نوعی توپ جنگی (۰/۵)</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>طراحان آزمون‌های نهایی، در بخش لغت تیپ‌های مختلفی از سوالات را مدنظر دارند که در هر آزمون از دو یا سه مورد آن استفاده می‌کنند. یک تیپ از سوالات این گونه است که در چهار گزینه معنی لغتی را درست یا نادرست می‌نویسند و دانش آموز باید آن را تشخیص دهد. البته در این سوال، در هر گزینه دو لغت با معنی آورده شده است. که معنی یک لغت در گزینه‌ای نادرست است.</p> <p>نکته طلایی</p> <p>در واژه‌نامه پایان کتاب، لغت‌ها اغلب چند معنایی‌اند. ممکن است در این تیپ از سوالات معنی اول هر لغت مدنظر نباشد و از معانی دیگر لغت استفاده کند. بنابراین دانش آموزان به ناچار باید معانی مختلف هم لغات پایان کتاب را حفظ کنند.</p>	۰.۵		
۲	<p>مصحح شو:</p> <p>الف: حادثه، بیماری (۰/۲۵) ب: بارآور، میوه‌دار (۰/۲۵)</p> <p>نکته طلایی</p> <p>در واژه‌نامه پایان کتاب، همه لغات متن درس، گنج حکمت، شعرخوانی و روان‌خوانی آمده است. تنها به لغات متن درس اکتفا نکنید و همه واژه‌های دیگر را با معانی آن‌ها به خاطر بسپارید.</p>	۰.۵		
۳	<p>مصحح شو:</p> <p>الف: سرسپردگی (۰/۵) ب: ترجیح (۰/۵)</p> <p>نکته طلایی</p> <p>کلماتی مثل نویسنده، بی‌علاقه، فرزانه، سرسپرده و... که به «ه» ختم می‌شوند، هنگام افزوده شدن به «ی» نسبت یا مصدری، «ه» از آخر آن‌ها حذف می‌شود و به جای آن، حرف «گ» میانجی قرار می‌گیرد. مثل: نویسندگی، بی‌علاقگی، فرزاندگی، سرسپردگی.</p>	۱		
۴	<p>مصحح شو:</p> <p>غریب (۰/۵) خطوات (۰/۵)</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>طراحان در این تیپ از سوالات، واژگانی را برمی‌گزینند که اهمیت املائی دارند. لیستی از این لغات برای خود تهیه کنید و در طول سال تحصیلی چندین بار شکل صحیح نوشتن و معانی آن‌ها را به خاطر بسپارید.</p> <p>۲۰ شو: املائی واژگان مهم درس‌های ۵ و ۶ (املائی واژگان درس‌های اول تا سوم را در آزمون قبلی آوردیم.)</p> <p>درس پنجم</p> <p>رعا/ اعطای ولایتعهدی/ دارالسلطنه/ خط مقدم/ قائم مقام/ اذن و خواست/ رعیت/ بزرگان طوایف/ متعدّد/ مقابله/ تصرف/ تقدیم هدایا/ تحزک/ لعاب/ التهاب/ سلاح/ تحت‌الحمایگی/ توازن قوا/ طبل‌های جنگی/ مصقم/ نهب و صغیر/ حصار/ محاصره/ عرصه محشر/ اهتزاز/ حریم زندگی/ تحقق آرمان/ سرسپردگی/ رود ارس/ افسار گسیخته/ بزم و رزم/ تحسین و اعجاب</p> <p>درس ششم</p> <p>رایت/ خویشان/ محراب/ موسم حج/ برخاست/ مهد و محل/ صد جهد/ توفیق/ حدیث عشق/ طریق آشنایی/ غایت/ تعمیر/ معماران/ سزی سقطی.</p>	۱		
۵	<p>مصحح شو:</p> <p>الف: تناسب (۰/۵) ب: تضمّن (۰/۵)</p> <p>۲۰ شو: رابطه معنایی واژگان</p> <p>در زبان فارسی، برای پی بردن به معنای واژه، دو راه وجود دارد:</p> <p>۱. قرار گرفتن واژه در جمله</p> <p>واژه «سیر» در زبان فارسی در معانی مختلف به کار می‌رود:</p> <p>- من همیشه با خوردن پیوتزا زود سیر می‌شوم. (سیر متضاد گرسنگی)</p>	۱		

- پدرم امسال در مزرعه خود سیر کاشت. (سیر: نام گیاه)
- امروز دو سیر بذر سبزی خریدم. (سیر: واحد وزن)

۲. توجه به روابط معنایی واژگان

بین واژه‌ها چهار رابطه معنایی وجود دارد:

۱. **ترادف:** دو واژه‌ای که معنای آنها یکسان است. مثل: بحر و دریا، رقعہ و نامہ
۲. **تضاد:** واژگانی که معنای آنها مخالف هم‌اند. مثل: وصال و فراق، پیاده و سواره
۳. **تناسب:** واژگانی که در یک مجموعه قرار دارند. مثل: شیر و شغال، چنگ و تار
۴. **تضمن:** واژگانی که یکی زیرمجموعه واژه دیگر یا جزئی از یک کل باشد. مثل: عقاب و پرنده، قرمز و رنگ

نمونه‌های شعری:

- دیدمش خرم و خندان قدح باده به دست (ترادف)
- از اصل نیک هیچ عجب نیست فرع نیک (تضاد)
- شغال نگون‌بخت را شیر خورد (تناسب)
- گیاهت نماید گل بوستانی (تضمن)

مصحح شو:

الف: قاضی (۰/۵) ب: این (۰/۲۵) صفت اشاره (۰/۲۵) ج: ماضی استمراری (۰/۵)

نکته طلایی

فعل ماضی استمراری را با فعل مضارع اخباری اشتباه نگیرید. ماضی استمراری با بُن ماضی ساخته می‌شود و مضارع اخباری با بُن مضارع. برای مطمئن شدن می‌توانید «می» در ابتدای فعل و شناسه را حذف کنید. آنچه باقی می‌ماند اگر بُن ماضی باشد، فعل استمراری است و اگر بُن مضارع باشد فعل اخباری. مثلاً در فعل می‌پوشد با حذف «می» و «شناسه» پوش باقی می‌ماند که بُن مضارع است، پس فعل می‌پوشد مضارع اخباری است.

۲۰ شو: گروه اسمی، وابسته‌های پیشین و شاخص

یک گروه اسمی از یک «هسته» و یک یا چند «وابسته» تشکیل شده است. وابسته‌ها دو گونه‌اند: بعضی از وابسته‌ها قبل از هسته قرار می‌گیرند که به آنها «وابسته‌های پیشین» می‌گویند و بعضی‌ها بعد از هسته می‌آیند که آن‌ها را «وابسته‌های پسین» می‌نامند.

انواع وابسته‌های پیشین:

۱. **صفت اشاره:** این، آن، همین، همان، چنین، چنان، این چنین، آن چنان
به جز آن نرگس مستانه که چشمش مرساد زیر این طارم فیروزه کسی خوش نشست
۲. **صفت پرسشی:** کدام، کدامین، چه، چند، چندمین
این خانه که پیوسته در او بانگ چغانه ست از خواجه بپرسید که این خانه چه خانه‌ست؟
۳. **صفت تعجبی:** چه، چقدر و عجب
در وهم نیاید که چه مطبوع درختی پیداست که هرگز کس ازین میوه نچیده‌ست
۴. **صفت شمارشی:** دو گونه است: شمارشی اصلی و شمارشی ترتیبی (۱-۴) **تمام اعداد اصلی** (از یک تا بی‌نهایت) وابسته پیشین هستند.
چه فتنه بود که حسن تو در جهان انداخت که یک دم از تو نظر بر نمی‌توان انداخت

۲-۴ صفات شمارشی ترتیبی دو نوع‌اند:

الف: عدد اصلی + مین: دومین دور شیرگیر کند در فنون هنر بصیر کند
ب: عدد اصلی + م:

نوع «الف» آن وابسته پیشین است و نوع «ب» وابسته پسین.

نادرستی بودش رنگ دوم چون درستیش بود رنگ نخست

۵. صفت عالی: صفت بیانی + ترین

اگر ت سلطنت فقر ببخشند ای دل کمترین ملک تو از ماه بود تا ماهی

۶. صفت مبهم: همه، هر، برخی، بعضی، هیچ، فلان، چند، دیگر

همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی به پیام آشنایی بنوازد آشنا را

۷. شاخص

شاخص‌ها عناوین یا لقب‌هایی هستند که بدون نشانه، در کنار اسم می‌آیند. عنوان‌های نظامی (گروهبان، سروان، سرگرد، سرهنگ، تیمسار و...)، عنوان‌های خانوادگی (دایی، خاله، عمو، عمه و...)، و عناوینی چون دکتر، مهندس، استاد، سید، علامه، خواجه، شهید، شیخ، آیت الله، حکیم، امام، شاه، سلطان، آقا، خانم و... از این دسته‌اند.

- چون به نیشابور رسید، با شیخ فریدالدین عطار ملاقات کرد.

- خواجه نظام‌الملک توسی نویسنده کتاب سیاست‌نامه است.

نکته ۱: این واژه‌ها در صورتی شاخص‌اند که بدون کسره پیش از یک اسم بیایند، در غیر این صورت اسمند و یکی از نقش‌های اسم را می‌پذیرند.

	<p>نقش ضمیر متصل ضمیرهای متصل سه نقش را می‌پذیرند:</p> <p>۱. نقش مفعولی چنانچه دوست می‌دارم که گر روزی فراق افتد چنانچه دوست می‌دارم: چنان تو را دوست می‌دارم.</p> <p>۲. نقش متممی موی سفید را فلکم رایگان نداد در مصراع اول: فلک موی سفید را به من رایگان نداد.</p> <p>۳. نقش مضاف‌الیهی عشقت رسد به فریاد گر خود بسان حافظ عشقت رسد به فریاد = عشق به فریاد تو رسد.</p> <p>تو صبر از من توانی کرد و من صبر از تو نتوانم</p> <p>این رشته را به نقد جوانی خریده‌ام</p> <p>قرآن ز بر بخوانی با چهارده روایت</p>
<p>۰.۵</p>	<p>مصحح شو: سخت (۰/۵) توضیح دقیق‌تر: واژه «سحر» نقش دستوری قید دارد و در بیت «برداشته دل.....» نیز واژه «سخت» قید است.</p> <p>۲۰ شو: نقش قیدی</p> <p>قید بخشی از جمله است که جمله یا جزئی از آن را مقید می‌کند یا توضیحی دربارهٔ زمان، مکان، حالت، تردید، یقین، تکرار و... را به جمله می‌افزاید.</p> <ul style="list-style-type: none"> - خروشان همی رفت نیزه به دست - پای ما لنگ است و منزل پس دراز - بعضی از کلمات در جمله فقط نقش قید می‌پذیرند، مثل «همیشه، هرگز، هنوز، همواره، البته، اکنون، ناگهان، نیز و...». - ناگهان پرده بر انداخته‌ای یعنی چه؟ - هنوز با همه دردم امید درمان است - کلمات تنوین‌دار همیشه قید هستند، مثل: «اصلاً، مثلاً، نسبتاً، اقلأ و...» که ای نامداران یزدان‌پرست دست ما کوتاه و خرما بر نخیل مست از خانه برون تاخته‌ای یعنی چه؟ که آخری بود آخر شبان یلدا را
<p>۱</p>	<p>مصحح شو: الف: استعاره (۰/۵) ب: ایهام (۰/۵) بررسی دقیق‌تر:</p> <p>الف: «در» در مصراع اول حرف اضافه است و در مصراع دوم به معنی دروازه. «بر» در مصراع اول به معنی آغوش و در مصراع دوم حرف اضافه است. بنابراین به علت شباهت لفظی و تفاوت معنایی آرایهٔ جناس همسان شکل گرفته است.</p> <p>منم چو حلقه: تشبیه</p> <p>در این بیت استعاره‌ای وجود ندارد.</p> <p>ب: سد روان: متناقض‌نماست</p> <p>علاوه بر این که «سد روان» استعاره از رودخانهٔ سند است، موج نیز به ماری تشبیه شده است که نیش می‌زند. مشبیه (مار) در بیت نیامده است؛ اما یکی از ویژگی‌های آن؛ یعنی نیش زدن آمده است. بنابراین آرایه موجود استعاره است.</p> <p>ایهام در بیت وجود ندارد.</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>یک تیپ از سوالات آرایه این گونه است که طراح برای یک بیت دو آرایه در کمانک قرار می‌دهد و دانش‌آموز باید آرایهٔ مناسب را انتخاب کند؛ اما گاهی طراحان برای تنوع در سوالات آرایه شیوهٔ دیگری برمی‌گزینند. به جای انتخاب آرایهٔ مناسب، دانش‌آموز باید تشخیص دهد، بیت فاقد کدام آرایه است. در چنین سوالاتی، طراح در داخل کمانک سه آرایه قرار می‌دهد. دانش‌آموز باید دو آرایه را بیابد تا متوجه شود که کدام آرایه در بیت وجود ندارد. در حقیقت پاسخ به این تیپ سوالات نیاز به وقت بیشتری دارد.</p>
<p>۱</p>	<p>مصحح شو: الف: تشبیه (۰/۵) ب: مجاز (۰/۵) بررسی دقیق‌تر:</p> <p>الف: کوه پیکر تشبیه درون‌واژه‌ای است که مشبه و مشبیه در کنار هم قرار می‌گیرند و یک اسم مرکب می‌سازند. پیکر (مشبه) و کوه (مشبیه‌به)</p>

ب: شمشیر مجاز از جنگ است.

۲۰ شو

به **مشبه** و **مشبهه** طرفین تشبیه می‌گویند که حضور آن‌ها در تشبیه الزامی است؛ اما وجه شبه و ادات تشبیه می‌توانند حذف شوند. به تشبیهی که وجه شبه و ادات از آن حذف شوند، تشبیه «**فشرده یا بلیغ**» می‌گویند.

گاهی **مشبه** و **مشبهه** در کنار هم به صورت ترکیب اضافی به کار می‌روند. این تشبیه همان اضافه تشبیهی است. معمولاً در این گونه تشبیه، **مشبه** در جای مضاف‌الیه می‌نشیند. مانند:

- تیر آه ما ز گردون بگذرد حافظ خموش
تیر آه (آه: مشبه/ تیر: مشبه‌به)

گاهی **مشبه** و **مشبهه** با هم یک واژه مرکب می‌سازند که به آن تشبیه «**درون‌واژه‌ای**» می‌گویند. مثل: کوه‌پیکر، لاله‌رخ، ماهروی، گلعدار، گلچهره، سروبالا، سنگدل، دریادل.

- **گلعداری** ز گلستان جهان ما را بس

- به جای سرو بلند ایستاده بر لب جوی

مجاز، کاربرد لفظ است در غیر معنای حقیقی؛ به شرط اینکه پیوند و ارتباطی بین معنای حقیقی و مجازی وجود داشته باشد و در کلام دلالت‌هایی نیز باشد که ذهن را از معنای حقیقی بازگرداند. مثلاً «زبان» در بیت زیر مجاز از سخن است:

- آفرین بر زبان شیرینت

- کاین همه شور در جهان انداخت

مجازهای مهم درس‌های اول تا ششم

مجازهای موجود در درس ستایش و یکم

- به نام چاشنی‌بخش زبان‌ها: سخن
- بخور تا توانی به یازوی خویش: قدرت و توانایی
- کرم ورزد آن **سِر** که مغزی در اوست: خود انسان

مجازهای موجود در درس دوم

- به کران **آب** فرود آمدند: رودخانه
- خروش و دعا بود از **لشکری** و رعیت: همه
- هزار هزار دزم به **غزنین**: حاکم و یا مردم غزنین
- به نشاط، **قلم** در نهاد: نوشتن
- زری که سلطان محمود به غزو از بتخانه ها به **شمشیر** بیاورده باشد: جنگ و قدرت

مجازهای موجود در درس سوم

- در آن باران تیر و برق **یولاد**: شمشیر
- به راه مملکت **فرزند و زن** را: همه
- چو کشتی **یادیا** در رود افکند: اسب
- چه بسیار است، آن **سرها** که رفته: سردار، کل وجود
- به پاس هر **وجوب خاکی** از این **مُلک**: سرزمین، وطن

مجازهای موجود در درس پنجم

- برای کسب **تاج** شاهی و رسیدن به حکومت ولایات به جان هم افتاده: قدرت و سلطنت
- **اروپا** قدم های بزرگی در راه علم و صنعت برداشته: مردم و حکومت اروپا
- **دربار** از درون در تب و تاب و التهاب بود: افراد دربار
- **شهر** عرصه روز محشر را به خاطر می آورد: مردم شهر

مجازهای موجود در درس ششم

- حاجت گه جمله **جهان اوست** / محراب **زمین** و **آسمان اوست**: مردم جهان - کل هستی (همه جهانیان). آسمان: فرشتگان
- آمد سوی **کعبه**، **سینه** پر جوش: دل
- در حلقه **زلف** کعبه زد **دست**: پنجه

مصحح شو:

الف: تناقض (۰/۲۵) ب: تضاد (۰/۲۵) ج: مجاز (۰/۲۵) د: تشبیه (۰/۲۵)

بررسی دقیق‌تر:

الف: کمال عقل در ناآگاهی است متناقض‌نماست.

ب: بین بیگانه و دوست آرایه تضاد است. البته در این بیت تشبیه هم دیده می‌شود: چو چنگش

ج: افسر مجاز از پادشاهان است.

د: شراب عشق تشبیه دارد. عشق: مشبه و شراب مشبه‌به.

نکته طلایی

در این تیپ از سوالات، گاهی یک آرایه در دو بیت وجود دارد. مثلاً در همین سوال، آرایه تشبیه در دو بیت ب و د دیده می‌شود. دانش‌آموز به ناچار باید یک بیت را برگزیند. در چنین حالتی، باید به سراغ بیت‌های دیگر رفت و سپس دو بیت باقیمانده را بررسی کرد. امکان ندارد در آن دو بیت، هر دو یا سه آرایه وجود داشته باشد. آرایه مشترک را در دو بیت کنار می‌گذاریم و بقیه را بررسی می‌کنیم. مثلاً در این سوال، بررسی با حس آمیزی و تضاد متوجه می‌شویم که حس آمیزی در هر دو بیت مشترک است، اما در بیت ب تضاد وجود دارد. آرایه تضاد را برای بیت ب انتخاب می‌کنیم و در آخر، آرایه مشترک را برای آخرین بیت در نظر می‌گیریم.

مصحح شو:

۱) کامور بخشایش (۰/۵) ۲) الف: درست (۰/۲۵) ب: نادرست (۰/۲۵)

نقشه نهایی

۱) زندان موصل خاطرات اسیر آزاد شده اصغر رباط جزئی است. کامور بخشایش آن را با نثر ساده و روان تدوین کرده است. بخشی از این کتاب را در روان‌خوانی درس پنجم خوانده‌اید. نویسنده در این بخش، خاطراتی از سوادآموزی آزادگان، برگزاری کلاس‌های آموزشی و مسابقات ورزشی و شرایط سخت و طاقت‌فرسای اسارت در عراق را نقل کرده است.
۲) نوع ادبی کتاب عباس میرزا، آغازگری تنها «نوشتۀ مجید واعظی، ادبیات پایداری است؛ زیرا در این متن، نبرد بین ایران و روسیه و فداکاری و جانفشانی سربازان ایران به فرماندهی عباس میرزا به تصویر کشیده شده است. ترویج وطن پرستی و مبارزه با بیگانگان از ویژگی‌های ادبیات پایداری است.
کتاب‌های «تاریخ بیهقی نوشته ابوالفضل بیهقی و بهارستان جامی به نثر نوشته شده؛ اما تحفه‌الاحرار سروده جامی به نظم است. شعر «زاغ و کبک» که در شعرخوانی درس دوم آمده از این کتاب است.

مصحح شو:

۱) رهروی کبک نیاموخته (۰/۵) ۲) نادره کبکی به جمال تمام شاهد آن روضه فیروزه‌فام (۰/۵)

نقشه نهایی

یکی از پرکاربردترین تیپ سوالات حفظ شعر این است که طراح، مصراع‌ی از شعری را می‌آورد و از دانش‌آموز می‌خواهد که مصراع تکمیل‌کننده آن را بنویسد. نوع دیگر از سوالات این بخش به این شکل است که طراح ابیتی را می‌آورد؛ اما چند واژه را جابه‌جا می‌کند که دانش‌آموز با توجه به حفظ بودن آن بیت، باید جابه‌جایی واژه‌ها را تشخیص دهد و اصلاح کند.

مصحح شو:

الف: تلاش برای کسب روزی (۰/۵) ب: شجاعت (۰/۵) ج: فداکاری (۰/۵)

نقشه نهایی

یکی از سوالات پرکاربرد درک مطلب، آوردن چند بیت و انتخاب مفاهیم آن‌ها از ستون روبروست. با معنی کردن ابیات در ذهن می‌توان مفاهیم اصلی بیت را دریافت. سپس به فهرست مفاهیم ستون ب نگاه کنید تا مفهوم بیت را تشخیص دهید.

نکته طلایی

در طرح سوال درک مطلب فقط به ابیات متن درس اکتفا نمی‌کنند؛ بلکه از بیت‌ها و عبارات قلمرو فکری کارگاه متن پژوهی هم بهره می‌برند. مثل بیت الف در همین سوال که از قلمرو فکری درس یکم انتخاب شده است. بنابراین دانش‌آموز نه تنها باید با مفهوم کلی ابیات و عبارات متن درس آشنایی داشته باشد بلکه قلمرو فکری را هم باید مدنظر قرار دهد.

مصحح شو:

افکار پوسیده (۰/۵) و جنگ رودرروی جبهه‌ها (۰/۵)

نقشه نهایی

بخش درک مطلب، علاوه بر سوال از ابیات متن درس و قلمرو فکری، درس‌هایی که به نثر نوشته شده‌اند هم مدنظر طراحان قرار می‌گیرد. بنابراین، حتماً جملات و عبارات مهم نثرها را استخراج کنید و به دقت مفاهیم آن‌ها را به خاطر بسپارید.

مصحح شو:

اتکا به خود یا پرهیز از وابستگی به دیگران (۰/۵)

نقشه نهایی

هرچند در مصراع اول این بیت «سپه‌شکن بودن» کنایه از شجاعت و دلوری است؛ اما با توجه به عبارت «به خود» مصراع این مفهوم را می‌رساند که تو باید با اتکا به خود شجاع و دلیر باشی. بنابراین، مفهوم اصلی شجاعت نیست، بلکه به خود متکی بودن است.

۱	<p>الف: تقلید کورکورانه از دیگران (۰/۵) ب: توکل به خدا (۰/۵)</p> <p>مصحح شو:</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>بیت «الف» از شعرخوانی «زاغ و کبک» در درس دوم انتخاب شده است که موضوع آن پرهیز از تقلید کورکورانه است. معنی بیت این است که روی قدم او قدمی می گذاشت و با قلم او نقشی می کشید؛ یعنی تقلید کورکورانه از او داشت. مصراع دوم بیت «ب» مفهوم کلی بیت را مشخص می کند. تکیه بر آفریننده کردن یعنی توکل کردن به خدا.</p>	۱۷
۴	<p>الف: همگی با هم گفتند (۰/۲۵) که این مشکل (۰/۲۵) فقط با زیارت خانه خدا حل می شود. (۰/۲۵)</p> <p>ب: نور زردرنگ خورشید (۰/۲۵) به روی جنگجویان و نیزه های آنان می تابید. (۰/۲۵) و یا (خورشید نور زردرنگ خود را (۰/۲۵) به روی جنگجویان و نیزه های آنان می تاباند (۰/۲۵)</p> <p>پ: ای جوان، به پیر نیازمند کمک کن (۰/۲۵) برای این که کمکت کنند (۰/۲۵) خود را ناتوان و درمانده نشان نده. (۰/۲۵)</p> <p>ج: از مردم پنهان شد. (۰/۲۵)</p> <p>د: فکر حمله سپاه روس مثل کابوس (۰/۲۵) روی دربار حلقه زده بود. (۰/۲۵)</p> <p>هـ: دشمن با خواری و خفت که مثل باری بر دوش او بود (۰/۲۵) دچار تردید شده بود (۰/۲۵)</p> <p>و: تا برای خود (۰/۲۵) زمین زراعتی کوچک و حلالی بخرند (۰/۲۵) و راحت تر بتوانند زندگی کنند. (۰/۲۵)</p>	۱۸
۲۰	موفق باشید	